

IN MEMORIAM ALEXANDRU MARGHILOMAN (1854–1925)*

Colonel de jandarmi, doctor în istorie **Luiza ROTARU** **

E-mail: rotaru_lz@yahoo.com

Inspectoratul General al Jandarmeriei Române

** Colonel de jandarmi, doctor în istorie, component al Biroului Tradiții, Cultură și Asistență Religioasă din Inspectoratul General al Jandarmeriei Române. Participă la numeroase activități științifice, este organizatorul principal al sesiunilor de comunicări istorice de la Maia, din județul Ialomița, al numeroaselor expoziții internaționale și naționale dedicate istoriei și tradițiilor Jandarmeriei Române, alături de importante instituții din România precum Academia Română, Muzeul Național de Istorie, Academia de Poliție, Asociația Cavalerilor de Clio, ș.a.

IN MEMORIAM ALEXANDRU MARGHILOMAN (1854–1925)

Summary. Alexandru Marghiloman was a prominent member of the Conservative Party, a minister multiple times, and in 1918, during the war, he became Prime Minister of Romania. He accomplished one of the most important acts in our history: the Union of Bessarabia with Romania on March 27, 1918, but he was forced to sign the Treaty of Peace of Bucharest (May 1918), a painful treaty, yet considered by him a strategic necessity. However, he also left us: Marghiloman Coffee, as well as a solid equestrian legacy or Political Notes.

Keywords: Alexandru Marghiloman, minister, war, Prime Minister of Romania, Union of Bessarabia with Romania, Treaty of Peace of Bucharest, Marghiloman Coffee, horse riding, Political Notes.

Rezumat. Alexandru Marghiloman a fost membru marcant al Partidului Conservator, de mai multe ori ministru, și în 1918, în plin război, a devenit Prim-ministru al României. A realizat unul dintre cele mai importante acte ale istoriei noastre: Unirea Basarabiei cu România, la 27 martie 1918, dar a fost nevoit să semneze Tratatul de Pace de la București (mai 1918), tratat dureros, dar considerat de el o necesitate strategică. Ne-a lăsat însă și Cafeaua Marghiloman, precum și o moștenire hipică solidă sau *Notele Politice*.

Cuvinte-cheie: Alexandru Marghiloman, ministru, război, prim-ministru al României, Unirea Basarabiei cu România, Tratatul de Pace de la București, Cafeaua Marghiloman, hipism, *Notele Politice*.

¹Alexandru Marghiloman s-a născut în anul 1854 la Buzău, într-o veche familie boierească. A urmat studii de drept la Paris, unde a obținut doctoratul, formându-și o educație profund occidentală. Întors în țară, a fost rapid remarcat pentru inteligența și echilibrul său. A fost membru marcant al Partidului Conservator, de mai multe ori ministru – la Justiție, Interne, Externe – și în 1918, în plin război, a devenit prim-ministru al României.

Este greu de imaginat o funcție mai grea într-un moment mai dramatic. România era prăbușită militar, politicienii ezitau, alianțele erau destrămate. Și totuși, Marghiloman acceptă, cu calm și luciditate, această responsabilitate. Nu pentru glorie, ci pentru a salva ceea ce mai putea fi salvat. El însuși spunea: „Mi s-a pus coroana de spini pe cap. Am primit-o.”

* Comunicare susținută în cadrul sesiunii științifice de comunicări din 8-10 mai 2025, Buzău, „In Memoriam Alexandru Marghiloman”.

În același an, sub conducerea sa, s-a realizat unul dintre cele mai importante acte ale istoriei noastre: Unirea Basarabiei cu România, la 27 martie 1918. Marghiloman a fost primit inițial cu reticență, apoi cu aplauze la Chișinău, iar el a notat cu emoție în jurnalul său: „La Chișinău, m-am simțit mai român decât oricând.”

A fost nevoit să semneze Tratatul de Pace de la București (mai 1918), tratat dureros, dar considerat de el o necesitate strategică. A făcut-o cu conștiința împăcată: „Semnez cu mâna tremurândă. Dar România trebuie să trăiască.”

Marghiloman a fost un om al faptelor și al tăcerii demne. Nu s-a apărat în presă, nu a cerut favoruri după căderea guvernului său. S-a retras la Buzău, unde și-a trăit ultimii ani în discreție și modestie.

Palatul său – astăzi cunoscut drept Vila *Albatros* – era un centru de rafinament: cu un domeniu format din grădină, alei, sere și una dintre cele mai valoroa-

se herghelii din România. A fost un susținător activ al hipismului, iar caii săi – între care celebrul armăsar *Zor de zi* – au câștigat de zeci de ori Derby-ul României. După o astfel de victorie, Marghiloman ar fi spus: „Caii adevărați nu aleargă pentru glorie, ci pentru sufletul stăpânului lor.”

O întâmplare devenită legendară ne vorbește despre un cal pe nume *Albatros*. Într-o cursă unde nimeni nu îi dădea vreo șansă, după ce a fost suspectat că fusese agitat intenționat, Albatros a terminat pe locul doi, într-o demonstrație de forță și onoare. Marghiloman a spus: „A câștigat ce era mai greu de câștigat: respectul tuturor.” Din acel moment, conacul său a fost numit *Vila Albatros*.

Tot la conac s-a născut și faimoasa „cafea Marghiloman”: cafea amestecată cu rom, băutură preferată de aristocrați și servită cu mândrie în saloanele de altădată. Legenda spune că pentru că a rămas fără apă, un servitor a preparat cafeaua cu rom. Marghiloman a gustat, a zâmbit și a spus: „Lasă, băiete, de azi încolo să fie așa: cafeaua în stil Marghiloman.”

O altă întâmplare amuzantă ne arată umorul său fin. La o întâlnire cu miniștri organizată la conacul său, unul dintre invitați a întârziat mult. Marghiloman l-a întâmpinat zâmbind și a spus: „Domnule ministru, în politică, ca și în hipism, cine întârzie la start rareori câștigă cursa.”

Dar poate cea mai prețioasă moștenire a lui Alexandru Marghiloman este jurnalul său politic, intitulat *Note politice*. Aceste pagini oferă o imagine nemijlocită a deciziilor istorice, a frământărilor și dilemelor unui om aflat în epicentrul unei epoci tulburi. Păstrate de soția sa Maria și publicate după moartea lui la indicația sa de nepoții, notele sunt astăzi surse fundamentale pentru cercetarea istorică.

Din perspectiva mea, ca militar, Alexandru Marghiloman a fost un adevărat comandant fără uniformă. A acceptat funcția de Prim-ministru într-un moment în care totul părea pierdut – ca un ofițer care preia comanda unei unități aflate în retragere, nu pentru a învinge, ci pentru a proteja onoarea.

Deciziile lui au fost amare, dar necesare – exact cum, pe câmpul de luptă, uneori un ordin dur salvează vieți. Marghiloman nu a fugit. Nu a negociat propria reputație. A tăcut și a făcut. A fost demn până la capăt.

Pe front, soldații urmează nu doar ordine – ci caractere. Iar Marghiloman a fost un caracter urmat de cei care simțeau forța demnității sale.

Motto-ul său de viață, reconstituit din paginile jurnalului și relatările apropiatilor, spune totul: „Fii drept, fii demn, fii tăcut. Luptă, dar nu te plânge. Muncește, dar nu cere răsplată. Iubește-ți patria mai mult decât pe tine însuși.”

Un om ca Alexandru Marghiloman nu a murit acum 100 de ani. El trăiește în fiecare clipă în care România are nevoie de exemple. În fiecare alegere curajoasă. În fiecare faptă făcută în tăcere.

Numele Marghiloman nu a fost revendicat politic în anii următori, dar moștenirea sa culturală și morală este păstrată de oameni, de locuri, de evenimente ca acesta.

Astăzi, când comemorăm un secol de la plecarea sa, Alexandru Marghiloman ne învață încă o dată ce înseamnă onoarea, curajul, datoria și patriotismul adevărat. Exemplul lui Alexandru Marghiloman ne inspiră mereu.

Acest mare fiu al Buzăului și al României merită veșnică recunoștință. De fiecare dată emoția cu care este readus în sufletul nostru acest om rar, este copleșitoare.

Ca militar, am învățat că nu faptele grandioase definesc un erou, ci tăcerea cu care își poartă datoria. Alexandru Marghiloman nu a purtat armă, dar a purtat greutatea unei națiuni în spate, într-unul dintre cele mai dificile momente ale istoriei noastre. Pentru noi el rămâne un exemplu de comandant fără grad, dar cu o coloană vertebrală de oțel. A fost omul care, în loc să fugă de focul istoriei, a rămas în picioare, calm, drept și demn. Și dacă astăzi noi, cei care purtăm uniforma, putem înțelege mai bine ce înseamnă să-ți iubești țara până la capăt, este și datorită unor oameni ca Alexandru Marghiloman.